

Dijital Kamusal Alanda Çevre Odaklı Dijital Aktivizm: Change.org Kampanyaları Üzerinden Betimleyici Bir Analiz

Environment-Focused Digital Activism in the Digital Public Sphere: A Descriptive Analysis of Change.org Campaigns

Esra SERDAR TEKELİ*

İnceleme Makalesi Review Article

Başvuru Received: 15.08.2025 ■ Kabul Accepted: 15.01.2026

ÖZ

Bu çalışma, çevre odaklı dijital aktivizmin Türkiye bağlamında, kamusal alan ve toplumsal hareketler ekseninde nasıl tezahür ettiğini ortaya koymaktadır. Çalışma, Maden Kanunu'nda zeytinlik alanlarını madencilığe açma riski taşıyan düzenlemeye karşı Change.org platformunda Haziran 2025'te başlatılan "Zeytinliklerimizi maden şirketlerine feda etmeyeceğiz- #zeytinimedokunma" imza kampanyasını vaka olarak incelemektedir. Çalışmanın temel amacı, dijital kamusal alanı, çevreye duyarlılıklarını dile getiren vatandaşların örgütlenme ve sorunları sahiplenme biçimlerini gösteren bir mecra olarak incelemek ve bu bağlamda katılımcı dijital yurttaşlık pratikleri ile yeni kamusal tartışma biçimlerini kavramsal çerçeveler üzerinden değerlendirmektir. Çalışmanın evrenini, 25.000'den fazla imzaya ulaşan kampanyanın yorumları oluşturmaktadır. Kampanyaya yapılan yorum sayısının 24 ile sınırlı kalması nedeniyle çalışma nicel genelleme iddiasından uzak durarak, bu sınırlı sayıdaki yorumun anlam derinliğini betimsel olarak ortaya çıkarmayı hedeflemiştir. Bu amaçla, söz konusu 24 yorumun tamamı, tümevarımsal betimleyici içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmada elde edilen bulgular, Change.org gibi dijital platformların günümüz toplumsal hareketleri için sanal kamusal alan sağladığı ve pek çok toplumsal hareketin görünürlüğünü desteklediğini göstermektedir. Çalışma teması özelinde ise, yorumlar aracılığıyla ortaya konan dijital yurttaşlık pratiklerinin, konunun duygusal çekiciliği ve bireylerin zeytine atfettiği bireysel ve toplumsal algıya göre şekillendiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Aktivizm, Kamusal Alan, Dijital Yurttaş, Change.org, Çevre.

ABSTRACT

This study reveals how environment-focused digital activism manifests in the Turkish context within the framework of the public sphere and social movements. The study examines the signature campaign titled "We Will Not Sacrifice Our Olive Groves to Mining Companies - #Don'tTouchMyOliveTree" (#zeytinimedokunma), launched on the Change.org platform in June 2025 against the regulation in the Mining Law that poses a risk of opening olive grove areas to mining, as a case study. The primary aim of the study is to examine the digital public sphere as a medium that demonstrates the organization forms and ways of embracing problems by citizens expressing their environmental sensitivities, and in this context, to evaluate participatory digital citizenship practices and new forms of public debate through conceptual frameworks. The population of the study consists of the comments on the campaign, which received more than 25,000 signatures. Due to the number of comments on the campaign being limited to 24, the study avoids claims of quantitative generalization and aims to descriptively reveal the depth of meaning in this limited number of comments. For this purpose, all 24 comments were analyzed using the inductive descriptive content analysis method. The findings obtained in the study indicate that digital platforms such as Change.org provide a virtual public sphere for contemporary social movements and support the visibility of many social movements. Regarding the specific theme of the study, it was determined that the digital citizenship practices revealed through the comments are shaped by the emotional appeal of the topic and the individual and social perceptions that people attribute to the olive.

Keywords: Digital Activism, Public Sphere, Digital Citizen, Change.org, Environment.

Giriş

19. yüzyılda kapitalizme bir tepki olarak ortaya çıkan toplumsal hareketler, modern toplumun gelişmeye başladığı ilk dönemlerde sanayileşmeyle artan adaletsizliğe “karşı duruş” olarak ortaya çıkmıştır (Işık, 2015, s. 17). Bu karşı duruş, ortak bir çıkarı korumak ya da ortak bir hedefe ulaşmayı sağlayabilmek için girişilen kolektif bir mücadele sürecidir (Giddens, 2020, s. 541). Süreklilik, kolektiflik ve kamuya açık olma gibi üç unsur üzerinden toplumsal hareketleri ele alan Tilly toplumsal hareketlerin, değişim taleplerinin kamusal olarak ileri sürüldüğü eylem biçimi olduğunu söylemektedir (Tilly, 2004). Diğer taraftan, bir toplumsal hareketi dayanışmaya dayalı, çatışmayı sürdüren, eylemin gerçekleştiği sistemin sınırlarını aşan üç temel boyutla açıklayan Melucci, bu analitik unsurların toplumsal hareketleri diğer kolektif davranış biçimlerinden ayırdığını belirtmektedir (Melucci, 1985, s. 795).

Toplumsal hareketlerin kendi kuralları çerçevesinde anlaşılması gerektiğini belirten Castells (2004) ise, bu hareketlerin söylem pratikleriyle kendilerini inşa ettiklerini, dolayısıyla dışsal yapısal çelişkilerle tanımlamak yerine kendi pratikleri ve değerleri üzerinden değerlendirilmeleri gerektiğini belirtmektedir (Castells, 2004, s. 99). Bu bağlamda, gelişen teknolojiyle birlikte dönüşen toplumsal yapı şüphesiz ki kolektif hareketleri de etkilemiştir. Nitekim, dijital çağ ile birlikte toplumsal örgütlenmeler yeniden şekillenirken, dijital protesto biçimleri kendini göstermeye başlamıştır. Özellikle bilgi çağında toplumsal hareketlerin dijital ortamlarla olan ilişkisine odaklanan Castells, hareketlerin geleneksel hiyerarşik yapıların aksine esnek ve hızlı bir şekilde örgütlendiğini belirtmektedir (Castells, 2015). Sonuçta kamusal tartışmalar fiziki mekândan sanala taşınarak sanalın kamusalığında vücut bulmuştur. Makine-insan ilişkisini dönüştüren teknolojik buluşlar bireylere, düşüncelerin ağ içinde dile geldiği, duyarlı olunan konularda daha fazla farkındalıkla tartışma, eleştirme ve görüşlerini ifade etme imkânı tanımıştır. Artık günün her anı çevrimiçi olan birey, ister gerçek ister anonim kimliği ile çevrimiçi bir kamusal yurttaş haline gelmiştir.

Bu bağlamda kamusal yurttaş tepki veren, fikir beyan eden, kampanyaları başlatan ve katılan, talep eden kamusal özneye yani katılımcı dijital yurttaşla dönüşmüştür. Bu yeni yurttaşlık biçimi, Habermas'ın klasik anlamda tanımladığı kamusal alanın, günümüz dijital dünyasında yeniden inşasına dikkatimizi yöneltmektedir. Buna göre, modern demokrasinin işleyişini anlamak için temel bir zemin sunan Habermas, ideal kamusal alanı, 18. yüzyılda siyasal iktidarı denetleyen bir güç olarak tanımlamıştır. Ancak zamanla bu ideal kamusal alan işlevini yitirerek temsili bir kamuoyu haline gelmiştir (Habermas, 1991). Habermas'ın deyişiyle genişleyen, profesyonelleşen yeni okur tabakalarına hitap eden kitap üretiminin örgütlenme, dağıtım ve tüketim yapılarıyla birlikte ve içerik itibarıyla da değişim geçiren basın ve medyayla beraber kamusal alanın alt yapısı da değişikliğe uğramıştır. Bu altyapı, elektronik kitle iletişim araçlarının yükselişiyle, reklamların kazandığı değerle ve eğlence kültürüyle gittikçe birbiri içine geçen ve merkezileşen bir yapıya dönüşmüştür. Bu durum şüphesiz liberal dernekçiliğin ve yerel kamusalılıkların çöküşüyle doğrudan ilintilidir (Habermas, 1999, s. 31). Dijital çağın yükselişi ise kamusal alan tartışmalarına yeni bir boyut kazandırmıştır. İnternet ve sosyal medya kamusal alanın geri plana itilmesine karşı alternatif bir kamusalılık sunmuştur.

Kitle iletişim araçlarındaki teknik ve yapısal değişikliklerle birlikte kamusal alanın dijitalleşmesi bireyin ifade biçimlerini değiştirmiş, kolektif eylem pratiklerini de dönüştürmüştür. Geleneksel aktivizmden farklı olarak dijital aktivizm, dijital teknolojileri kullanarak benzer düşünen bireyleri anında bir araya getirerek toplumsal hareketlerin örgütlenme biçimini değiştirmiştir (Kishore, Myers ve Sundaram, 2025). Bir başka ifadeyle, fiziksel olarak bir araya gelmeden de kolektif tepki üretmenin mümkün hale gelmesiyle yeni bir eylem şekli olarak tanımlanabilir. Paylaşım kültürü gibi bir özellikle ön plana çıkan dijital aktivizm, marjinal seslerin yükselbildiği, marjinal eylemlerin organize edildiği ve bu anlamda çoğu zaman ana akımda yer bulamayan toplumsal taleplerin örgütlü-örgütsüz hayat bulduğu yeni bir

katılım alanıdır. Aynı zamanda, geleneksel sokak eylemlerini yerinden etmeyip dönüştüren bu yapı, eski hali tamamlayan, hızlandıran ve yaygınlaştıran bir pratiktir. Artık günümüzde yürüyen kalabalıklar kadar ekranda dolaşan imza ve kampanyalar da siyasal bir ağırlık taşımaktadır. Bu noktada dijital ağları yeni toplumsal hareketlerin ana taşıyıcısı olarak tanımlayan Castells'e atıfla, hızlı ve yaygın bir kitlesel oluşumu destekleyen dijital aktivizm, merkezi olmayan bir yapıyla özellikle duyarsız ve baskıcı siyasal yapılarda vatandaşın sesi olma özelliği taşımaktadır. Dolaysız ve interaktif olmak, interneti toplumsal hareket örgütleri için vazgeçilmez kılan ve onu diğer medyalardan ayıran siber-aktivizmin özelliklerindendir (Işık, 2018).

Bu dönüşümden payını alan en önemli konuların başındaiseçevrehareketlerigelmektedir.Günümüz toplumsal hareketlerinde çevre boyutunun giderek önem kazanmasıyla birlikte, bu sorunlara yönelik geliştirilen eylemler çevreci toplumsal hareketler ya da çevrecilik hareketi olarak adlandırılmaktadır. Toplumsal hareketleri tarihsel verimliliklerine, kültürel değerler ve toplumun kurumları üzerindeki etkilerine göre değerlendirirsek, çevreci hareketler insanoğlunun eylem atlasında ayrı bir yeri hak etmektedir (Castells, 2008, s. 119). Zira içinde yaşadığımız yüzyılın en önemli meseleleri hiç şüphesiz doğal kaynakların korunması ve ekolojik sürdürülebilirliktir. Bu nedenle gerek hükümetler gerek kurumlar, kısa ve uzun vadeli programlarla sürdürülebilirliği sağlamaya çalışmaktadırlar. Dünyanın birçok bölgesinde 1960'ların sonlarında doğan, ABD ve Kuzey Avrupa'da güçlü olan çok yönlü çevreci hareket, ekonomi, toplum ve doğa arasındaki ilişki üzerine düşünme biçimimizdeki değişimin de kaynağında yer alarak yeni bir kültür oluşturmaktadır (Castells, 2008, s. 220). Dijitalleşmenin sunduğu imkânlardan en çok yararlanan çevre duyarlılığı hareketleri, iklim krizi, biyo-çeşitlilik kaybı, doğal kaynakların tükenmesi gibi küresel sorunlarda dijital aktivizmin en görünür alanlarından olmuştur. Toplumsal ve küresel sorunlara karşı seslerini yükselten vatandaşların talep etme ve hak arama arayışıyla yöneldiği bu yeni kamusal alanlar, yaşam hakkı gibi konularda güçlü bir karşılık bulmaktadır. Bu

anlamda, toplumsal hareketleri desteklemek için dijital teknolojiler aracılığıyla gerçekleştirilen sosyal aktivizm ön plana çıkmaktadır (George ve Leidner, 2019).

Çalışma çerçevesinde ele alınan ve vakanın gerçekleştiği dijital platform olan Change.org sitesi "değişim burada başlıyor" sloganıyla kullanıcı merkezli ve toplum odaklı bir platformdur. Kendi tanımlarıyla "bağımsız, kâr amacı gütmeyen bir organizasyon" olan platform, herkese değişim yaratma gücünü verme değerini ön plana çıkarmaktadır. Misyonu, bireysel kullanıcıyı harekete geçirmeyi sağlayarak kolektif bir kamusal dönüşüm mekanizması oluşturmaktır. Bu mekanizma, dijital yurttaşlık ve dijital aktivizm perspektifinden incelenirse, platformun da merkezsiz, yatay bir örgütlenme alanı işlevi gördüğü, bireyin hem başlatan hem destekleyen olarak içinde yer aldığı aktif katılım alanı olduğu söylenebilir. Bu noktada Change.org kampanyaları da bireysel görünürlük ve katılımcı yurttaş pratiği olarak kabul edilmektedir. Zira ilgili literatür incelendiğinde, dijital platformlar özelinde Change.org'un toplumsal hareketler ve aktivizm üzerindeki rolünü inceleyen çalışmaların önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Yücel (2020), Change.org gibi platformların kamusal alan çeşitliliğini artırma potansiyelini tartışmakla birlikte, katılımın "sosyal kaytarmacı" bir davranışa ve bireysel tatmin riskine dikkat çekmektedir. Gürel ve Nazlı ise (2019), dijital aktivizmi kavramsal olarak mercek altına alarak, slaktivizm (slactivism) ve kliktivizm (cliktivism) gibi alt türlerini tanımlamışlar ve Change.org kampanyalarının Türkiye'deki genel yansımalarını analiz etmişlerdir. Bu bağlamda çalışma, Change.org platformunu dijital kamusal alan örneği olarak ele almakta ve bu çerçevede çevre aktivizminin ne şekilde görünür olduğunu analiz etmeyi amaçlamaktadır. Change.org'da imzaya açılan çevreci kampanyalar, kısa sürede milyonlarca insana ulaşabilme, farkındalık yaratma ve doğrudan karar vericilere seslenme potansiyeliyle adeta sanal bir kamusal alan niteliği taşımaktadır. Buradan hareketle platformda yer alan ve çevre hareketi kampanyaları içinde en fazla imza alan "Zeytinliklerimizi maden

şirketlerine feda etmeyeceğiz” hareketi, kullanıcı yorumları çerçevesinde incelenmiştir. Söz konusu dijital aktivizm örneği üzerinden dijital çağda katılımcı yurttaş pratiğinin de ne şekilde mümkün olduğu ve görünür hale geldiği araştırılmıştır. Çalışma dijital aktivizm kavramına yönelik alan çalışmalarına somut bir olay üzerinden katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Yeni Kamusal Alanda Dijital Yurttaşlık ve Dijital Aktivizm

Kamuoyu oluşturma modern demokrasilerdeki önemiyle kamusal alan tartışmalarını başlatan Habermas, bu kavramla toplumsal yaşam içerisinde kamuoyuna yakın bir formun oluşturulabileceğinden bahseder. Bu alanda vatandaşlar, genel menfaatlerini ilgilendiren konularda, toplanma ve örgütlenme özgürlüğü güvencesi altında görüşlerini ifade etme ve yayınlama hakkına sahip olan bir kamu organı olarak davranırlar (Habermas, Lennox ve Lennox, 1974). Kamusal alanı, vatandaşların ortak sorunlarını eşit ve özgür bir katılımıla çözmeye çalışılan bir alan olarak tanımlayan Özbek, kamusal alanın gelişimini ifade, bilgiye erişim, tartışma toplanma, örgütlenme gibi hakların kapsayıcı ve ayrıştırmayan nitelikte olmasına bağlamaktadır (Özbek, 2004, s. 57-58).

Bu ideal kamusal alan tasavvuru, modern demokrasinin temel taşı olarak kabul edilirken, 20. yüzyılın ortalarından itibaren kitle medyasının ticarileşmesi, siyasetin profesyonelleşmesi ve kamuoyunun manipüle edilmeye başlanmasıyla gerilemeye yüz tutmuştur (Habermas, 1991). Medyanın eleştirel bir platform olmaktan çıkarak bir tüketim ve eğlence aracına dönüşmesi, rasyonel tartışmanın yerini sembolik ve temsili bir iletişime bıraktığı söylenebilir. Bu durum, kamuoyunu oluşturan aktif yurttaş yerine, medya tarafından yönlendirilen pasif bir izleyici kitlesinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ancak 21. yüzyılın getirdiği dijital dönüşümün, kamusal alanın yapısını kökten değiştirerek Habermas'ın karamsar tablosuna yeni bir boyut kattığı döngü başlamıştır. İnternet, sosyal medya platformları ve çevrimiçi aktivizm araçları, bireylere, geleneksel medyanın

ve siyasi elitlerin tekelindeki kamuoyu oluşturma sürecine doğrudan katılma imkânı sunmaktadır. Bu yeni dijital ortam, bireylerin kendi mesajlarını üretebildiği ve hiyerarşik olmayan ağlar aracılığıyla yayabildiği ‘yeni kamusal alan’ tartışmasını gündeme getirmiştir. Bu bağlamda, dijital aktivizm pratikleri, günümüz demokrasilerinde dijital yurttaşlığın somut bir ifadesi olarak öne çıkmaktadır.

Kamusal alan gibi kamuoyu kavramının da ortaya çıkışı 18. yüzyılda modern toplumların siyasal ve toplumsal dönüşüm süreciyle görünür olmuştur. Habermas'a göre kamuoyu, bireylerin akılcı tartışma yoluyla kamusal fikirler hakkında fikir oluşturduğu, siyasi iktidarı eleştirme ve denetleme işlevi üstlendiği bir yapıdır (Habermas, Lennox ve Lennox, 1974, s. 49). Nitekim gerçek bir kamuoyundan ancak muhakeme varsa bahsedilebileceğini “Kamusal Alanın Yapısal Dönüşümü” adlı eserinde ortaya koyan Habermas, gerçek bir kamuoyundan söz edebilmek için yalnızca görünür olmanın yetmeyeceğini, aynı zamanda akıl yürütmeye dayalı, gerekçelendirilmiş ve karşılıklı olarak değerlendirilebilir fikir alışverişinin de şart olduğunu belirtmektedir (Habermas, 1991). Bu bağlamda kamuoyu ve kamusal alan kavramlarını muhakeme ve akılcı eylem üzerinden tartışmak, günümüz dijital yurttaşlık pratiklerini anlamak açısından önemlidir. Özellikle Change.org gibi çevrimiçi platformlarda bireylerin nasıl tepki verdikleri, hangi gerekçelerle görüş bildirdikleri ya da sadece görünür olma anlayışıyla yüzeysel katılım mı sergiledikleri, bu kavramsal çerçeve ışığında analiz edilmelidir. Böylece dijital kamusal alanda yurttaş katılımı, nitelik olarak klasik kamuoyu anlayışıyla kıyaslanacak ve bütüncül bir biçimde değerlendirilebilecektir.

Hiç kuşkusuz dijital kamusal alan ile dijital aktivizm arasında karşılıklı bir etkileşim söz konusudur. Ancak bu etkileşimi anlamak için öncelikle dijital aktivizmi tanımlamak ve irdelemek önem kazanmaktadır. Sayısız araştırmanın konusu olan dijital aktivizm, bu çalışmalarda, eski kamusal alanın çevrimiçi bir eşdeğeri veya ikamesi olup olmadığı, ne ölçüde değişip geliştiği üzerine

konumlanmıştır (Schafer, 2015). Dijital aktivizm, bireylerin ya da kitlelerin sosyo-politik meselelerde dijital teknolojileri kullanarak kamuoyu yaratma ve değişim talep etme eylemlerini kapsayan bir protesto biçimidir. Literatüre bakıldığında dijital aktivizme dair birçok tanımın yer aldığı görülmektedir. Bu tanımlarda bazı araştırmacılar kavramı zamandan ve mekândan bağımsız yeni bir kolektif eylem biçimi olarak tanımlarken (Earl ve Kimport, 2011), bazıları da dijital alanın politik ifade kapasitesiyle ilişkilendirmektedir (Tufekci, 2017). Bazı tanımlarda ise dijital aktivizmin iletişim boyutu ön plana çıkarılarak, stratejik bir iletişim biçimi ve yanı sıra sadece bir eylem olmasının ötesinde bir ifade biçimi olduğu belirtilmektedir (Joyce, 2010). Kavramın bu farklı yorumları, dijital aktivizmi sadece protesto aracı olmaktan çıkarır. Bu çeşitlilik, dijital aktivizmi kolektif kimlik oluşturma ve siyasi katılım pratiklerini yeniden tanımlayan sosyolojik bir olgu olarak tanımlamaya olanak tanımaktadır.

Daha önce de ifade edildiği gibi, günümüzde yeni dijital aktivizm türlerinin yeni medya platformları aracılığıyla yaratılması, demokratikleşmeye ve halkın kendisini ifade etmesine imkân sağlamaktadır. Bunu sağlayan durum ise, geleneksel yayıncılığın bürokratik, teknolojik ve ekonomik sınırlılığının aksine yeni medyanın, ucuz, ulaşılabilir ve işbirlikçi bir kamusal alan olmasıdır (Yanık ve Batu, 2019, s. 190). Bu aşamada dijital aktivizm kavramı, kolektif eylem teorisi ile de açıklanabilir. Çünkü sosyal gruplar, herhangi bir toplumsal meselede ortak bir noktada buluşarak, ortak çıkarları yaratarak kolektif hareketi benimserler (Olson, 1971). Ancak burada, kolektif eylemin dijital aktivizm ilişkisiyle klasik anlamda bir örgütlenme yapısı kastedilmemektedir. Bundan ziyade, ağlar üzerinden gelişen esnek ve merkezsiz birliktelikler ifade edilmek istenmektedir. Bu noktada yeni toplumsal hareketler ile dijital aktivizm ilişkisine de değinmek önemlidir. 1980'lerin ortalarından itibaren post-modern teori, yeni toplumsal hareketleri doğuran toplumsal hareketler hakkındaki sosyolojik düşüncüyü derinden etkilemiştir. Yeni toplumsal hareketler tarafından sağlanan en önemli bakış açısı, bir "farkındalık" sürecidir ki bu süreç, bireylerin çıkarlarının artık

sadece ekonomiyle ilişkili olmadığını, kimlik yoluyla bireylerin toplumsal hareketlerin birer katılımcısı olduğu gerçeğini ortaya koymuştur. Nitekim bu hareketlerin "yeni" olarak tanıtılmasının sebebi, hareketlerin kronolojikten ziyade, sınıf ve çıkara dayalı olmadığını belirtmek içindir (Melucci, 1985; Castells, 2015). Alan literatüründe oldukça geniş bir kavramsal çerçevede ele alınan yeni toplumsal hareketler kısacası kimliğe dayanması, çoğulculuk ve farklılık kavramlarını öne çıkarmaları, eylemi bireysel ve kolektif kimliklerin bir karışımı olarak görmeleri, şiddet yerine uzlaşmaya, müzakereye dayanmaları, esnek ve adem-i merkezi yapılara sahip olmaları gibi özellikleriyle önceki toplumsal hareketlerden ayrılmaktadır (Çoban, 2009, s. 176). Dijital aktivizm de yeni toplumsal hareketlere kitle desteği sağlayarak küresel boyutta tanınma olanağı tanır (Tuna ve Türkölmez, 2023, s. 212). Dolayısıyla belirli türde kolektif eylemler olarak yeni toplumsal hareketler, kolektif eylem teorisinin açıklayabildiği bir zemin üzerine inşa edilir. Dijital aktivizm ise bu hareketlerin görünürlüğünü artırarak küreselleşmesini sağlar.

Dijital teknolojilerin birey ekseninde, esnek ve yatay örgütlenmeye olanak tanıdığını belirten Bennett ve Segerberg de, ağ aracılığı eylemlerin yüksek düzeyde organizasyon gerektirmeden kişiselleştirilmiş iletişim ve eylemi mümkün hale getirdiğini söyler (Bennett ve Segerberg, 2012, ss. 748-750). Bu bağlamda dijital aktivizmin eylemleri, internet ve yeni medya platformları aracılığıyla geleneksel protesto biçimlerinden farklılık gösterir, yapay ve merkezsiz bir örgütlenme modeli öne çıkarır.

Dijital aktivizmin, kolektif hareketin yeni bir formunu ortaya koyarken kamusal alanı da dönüştürdüğü fikrine yeniden dönecek olursak, bu dönüşüm kamusal alanın aktörlerini de etkilemektedir. Bu noktada dijital aktivizm kamusal alanı canlandırırken, dijital kamusal alan aktivizmin sınırlarını yeniden çizmektedir ve bu noktada katılımcı birey de artık dijital mecraların aktif bir öznesi haline gelecektir. Böylece kamusal alanın dönüşen yapısında kamusal yurttaşlık kavramı da dijital ortama taşınacak ve yerini dijital

yurttaşlığa bırakacaktır. Ancak her dijital yurttaşın dijital aktivist olmadığı düşünülecek olursa kavramı sınırlamak ve “katılımcı dijital vatandaş” olarak ele almak doğru olacaktır. Kamusal alanın hem öznesi hem de ürünü olan bu kavrama yönelik de literatürde farklı tanımlar, farklı bağlamlar üzerinden yapılmıştır.

Dijital yurttaşlık kavramı, bireylerindeki dijital teknolojileri etik, sorumlu ve bilinçli bir şekilde kullanmasını ifade eden geniş bir çerçevedir. Dijital yurttaş, interneti her gün kullananlar olarak tanımlandığı gibi (Jaeger, 2021), insanların kendilerini, toplumu, ve dünyayı anlamalarına, yönlendirmelerine, bunlara katılmalarına ve dönüştürmelerine olanak tanıyan internet kullanımına ilişkin yetenekler, düşünme ve eylem olarak da tanımlanmıştır (Choi, 2016, s. 584). Bu tanımlara göre dijital yurttaş kavramını dijital teknolojilerin tüketicisi olarak okumak mümkündür ve bu okuma bir kamu hizmetine e-devlet üzerinden ulaşan bireyi de dijital yurttaş olarak tanımlar. Dolayısıyla yukarıda da belirtildiği gibi, her dijital yurttaş dijital aktivist değildir. Burada ayırt edici olan, bireyin toplumsal ve kamusal meselelerde dijital araçları bir ifade ve müdahale aracı olarak kullanmasıdır. Bu anlamda, dijital aktivizme katılım, sosyo-politik bir içeriği desteklemek amacıyla beğeni, etiketleme, paylaşım ve dilekçe imzalama gibi düşük riskli çevrimiçi eylemleri kapsar (Lee ve Hsieh, 2013). Yani dijital ortamda sadece kullanıcı olmak değil, bilinçli tepki geliştirerek kolektif hareketin parçası olmak dijital aktivizmin temelidir. Ancak bu noktada da şu sorunun sorulması kaçınılmaz hale gelir: online bir kampanyaya imza atan her birey dijital aktivist midir? Bu sorunun yanıtı katılımın niteliğine bağlı olarak verilebilir. Basit bir tıklama yoluyla gerçekleştirilen sembolik katılım bazı araştırmacılar tarafından yüzeysel bulunurken bazıları bunu dijital katılımın başlangıcı ve itici gücü olarak görmektedir. Literatürde yüzeysel katılım biçimlerini tanımlamak için sıklıkla kullanılan iki kavram öne çıkmaktadır: slaktivizm ve kliktivizm. Slaktivizm, zaman ve emek gerektirmeyen, sembolik dijital eylemleri tanımlarken; kliktivizm özellikle tek tıkla gerçekleşen destek biçimlerini ifade etmektedir (Morozov, 2011). Her iki kavram

dijital aktivizmi etkisiz bir yapı gibi gören eleştiri temelinde ortaya konmuşsa da tüm dijital eylemlerin yüzeysel ve sonuçsuz olduğu gerçekliğini yansıtmaz. Bireysel ve sembolik görünen eylemler daha büyük hareketlerin ilk adımı olabilir ve ağ sayesinde hız, yayılma gibi itici etkenlerle dönüştürücü eylemler ortaya çıkabilir. Örneğin Karpf (2010), küçük dijital katılımların daha büyük siyasi eylemlerin ilk adımı olabileceğini, bir kampanyaya imza atan bireyin daha sonra bağışta bulunma, protestoya katılma ya da içerik üretme gibi pekiştirici güçlü eylemlere yönelebileceğini savunmaktadır. Çalışmasında toplu e-posta eylemlerini bir kliktivizm örneği olarak inceleyen Karpf, iyi yapılandırılmış stratejilerle dijital kampanyaların bireyleri daha derin katılımlara yönlendirilebileceğini savunur. Bir nevi “katılım merdiveni” ne benzeyen bu yapıda bilinçlendirme, tıklama, kolektif baskı ve doğrudan katılıma dönebilecek eylemler sıralanır. Bu eylemlerde en önemli aşamalardan biri de katılımcı yorumlarıdır (Karpf, 2010, s. 8).

Dijital aktivizmle ilgili olan bir diğer husus bu eylemlerde rol alan kuşakların yapısıdır. Özellikle dijital teknolojilerle iç içe büyüyen ve dijital yerliler olarak adlandırılan kitle, yaratıcı ve yaygınlaştırıcı eylemlerle dijital alanın dönüşmesine hizmet etmektedirler. Önemli dijital aktivizm örneklerini irdelediği çalışmasında Turhan (2017) dijital aktivizmin özgünlüğünü, uygulayıcısı olan dijital yerlilerle açıklar (Turhan, 2017, s. 27). Buna göre dijital yerliler önceki kuşaklardan farklıdır zira teknolojiyi iletişim aracı olmaktan çok kimlik inşası, dayanışma ve siyasal katılım gibi faktörler için kullanmaktadırlar. Bu durum, dijital aktivizmin misyonunu oluşturarak yeni bir kamusal varoluşta bu kuşağın etkisini kaçınılmaz kılmaktadır. Ancak bu çalışmada konu kuşak noktasında değil bir katılımcı yurttaş pratiği boyutuyla irdelendiği için bu konu çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır.

Z kuşağı olarak da adlandırılan dijital yerliler, çevrimiçi kampanyalara imza atarken bu kampanyaları sosyal ağlar aracılığıyla yayar, içerik üretimiyle destekler ve dijital kamusal alanın genişlemesine katkı sunar. Bu bağlamda çevrimiçi

hareketi değerlendirmenin en önemli unsurları dijital kültüre hakimiyet ve eylemdeki aktifliktir. Katılımcı dijital yurttaşlık ve dijital aktivizm ilişkisi niceliksel olduğu kadar niteliksel olarak da ele alınmalıdır.

Bu çalışmada, söz konusu niteliksel katılım biçimlerini somutlaştırmak amacıyla Change.org platformunda başlatılmış çevrimiçi çevre kampanyası incelenmiştir. Dijital aktivizmin gündelik yaşam pratikleriyle nasıl kesiştiğini ve bireylerin bu yeni kamusal alanda nasıl bir direniş stratejisi geliştirdiklerini ortaya koymak amacıyla yapılan bu inceleme, katılımcı dijital yurttaşlığın günümüzdeki görünümüne ışık tutmayı hedeflemektedir.

“Dijital Direniş” Alanı Change.org ve Çevreci Hareketler

Bir önceki bölümde dijital teknolojilerin sunduğu olanaklarla birey ve toplulukların politika yapımına katılım biçimlerinin dönüştüğü, protesto ve talep oluşturma süreçlerinin çevrimiçi mecralara taşındığı, belli kavramlar üzerinden tartışılmıştı. Change.org gibi kampanya platformları bu süreçleri içeren en somut örnekler için uygun bir inceleme alanıdır. 2017 yılında Mark Dimas tarafından kurulan platform, “sosyal meseleleri tartışan bloglardan oluşan bir ağ” olarak tanımlanmıştır (Change.org, 2025). Bir dijital kamusal alan olarak işlev gören platform, kullanıcı dostu ara yüzü ve sosyal medya entegrasyonu sayesinde erişilebilir ve etkileşimli bir aktivizm modeli sunmaktadır. Dijital çevre aktivizminin pek çok örneğine ev sahipliği yapan platformda, çevre hakkı, iklim krizi, doğal kaynakların korunması gibi meseleler temel kampanya konularını oluşturmaktadır. Türkiye’de pek çok konuda aktivist hareketlere ev sahipliği yapan platform, özellikle de çevre merkezli toplumsal konularda önemli bir kamuoyu oluşturma işlevi görmektedir¹. Daha önce de belirtildiği gibi, merkezsiz ve yatay örgütlenme yapısıyla talepleri ilgililere duyurma imkânı sunan ve demokratik katılımın bir türünü temsil eden platform, kamusal baskı oluşturarak karar alıcıları etkilemeyi hedeflemektedir.

Ülkemizdeki çevre krizlerinin sıklığı ve çeşitliliği nedeniyle Change.org üzerinde özellikle doğal kaynaklara yönelik birçok kampanya dikkat çekmektedir. Örneğin; zeytinliklerin maden alanlarına dönüştürülmesinden kanserojen madde içeren gemi söküm faaliyetlerine kadar birçok alanda kampanyalar imzaya açılmaktadır. Bunun yanı sıra orman yangınlarında görev yapan personelin haklarının iyileştirilmesinden havai fişek kullanımının yasaklanmasına yönelik toplumsal talepler de bu girişimlere örnek olarak verilebilir. Bu kampanyalar aynı zamanda ulusal ve uluslararası medya gündeminde de yer bularak görünürlüğü artırmaktadır. Bu bağlamda platform bir imza toplama alanı olmaktan ziyade, katılımcı dijital yurttaşlığın çevresel duyarlılıkla birleştiği kamusal eylem alanı olarak değerlendirilmektedir. Aynı zamanda yerel meselelere küresel ölçekli desteklerin de merkezi olarak, uluslararası bir müzakere alanı işlevini de yerine getirmektedir.

Çalışma kapsamında nitel içerik analizi yöntemiyle incelenmek üzere seçilen ve zeytinliklerin yok edilme tehdidine karşı başlatılan kampanya “Zeytinliklerimizi maden şirketlerine feda etmeyeceğiz” adını taşımaktadır. Haziran 2025’te başlatılan kampanya, emsal kararlara rağmen, Maden Kanunu’nda yapılması hedeflenen yeni yasal düzenlemeye yönelik toplumsal tepkiyi yansıtmaktadır. Bu düzenleme, daha önce Danıştay tarafından hukuka aykırı bulunarak iptal edilen hükümleri (zeytin ağaçlarının taşınması ve madencilğe izin verilmesi) tekrar canlandırmış ve düzenlemenin Temmuz 2025’te TBMM Genel Kurulu’nda “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Torba Kanun” a eklenen geçici maddeyle kabul edilmesiyle birlikte kamuoyunda büyük tepkiye yol açmıştır. Zira kabul edilen bu madde, zeytinliklerin “kömür uğruna yok edileceği” yönünde ciddi kaygı yaratmış ve zeytincilik kanunlarıyla sağlanan hukuki koruma zeminini zayıflatmıştır (İklim Haber, 2025). Yine bu düzenleme, zeytinlik alanlarının madencilik faaliyetleri için tahrip edilmesine ve ağaçların taşınmasına imkân tanımakta ve 3573 sayılı “Zeytinciliğin Islahı ve Yabancılarının Aşılattırılmasına Dair Kanun” un zeytinlikleri üç

1 #AhmetMattiaMinguizziicinaadalet; #cezveicinadalet bu örneklerden bazılarıdır.

kilometrelik koruma mesafesiyle güvence altına alan 20. maddesiyle doğrudan çatışma yaratmaktadır. Dolayısıyla vakolarak incelenen kampanya, 2022'deki direnişin tarihsel bir devamıdır. Kampanyanın hukuki zemini, 2022 Danıştay kararına dayanmakta ve bu kararın 2025'te yapılan yeni düzenleme tarafından görmezden gelinmesine karşı tepkileri temsil etmektedir. Bu bağlamda kampanya, ekolojik değerler ile ekonomik çıkar ve büyüme hedefleri arasındaki yapısal gerilimi dijital kamusal alana taşımıştır. Zeytinliklere yönelen bu tehdit, yerel halk, çevreciler ve sivil toplum tarafından hem ekonomik bir kayıp hem de tarihsel, kültürel ve ekolojik mirasın yok edilmesi olarak algılanmıştır. Bununla birlikte, kampanyanın toplumsal zemini de aynı dönemde Türkiye'nin farklı bölgelerinde yoğunlaşan Akbelen Ormanı gibi yerel yaşam alanlarını savunan çevre direnişi tarafından desteklenmiştir. Bu direnişler, kampanyaya katılan dijital yurttaşlar için güçlü bir dayanışma ve kimliğe dayalı katılım motivasyonu yaratmıştır. Kampanyaya katılanlar itirazlarını post-materyalist değerler üzerinden kurmuştur. Bu yaklaşım, toprağın üstündeki ekolojik ve kültürel değerlerin altındaki madenden daha kıymetli olduğu yönündeki ortak toplumsal vicdan dijital platformda görünür kılmıştır.

Ayvalık Zeytin Üreticileri Derneği Başkanı Aydın Şensal² tarafından #zeytinimedokunma hashtagi ile Haziran 2025'te başlatılan imza kampanyasına, çalışmanın son haline getirildiği Ağustos 2025

itibarıyla 25.356 kişi katılmıştır. Ancak bu aslında bir imza kampanyası olduğu için söz konusu sayının çoğu imza vermiştir. Hem imza hem de yorumlarıyla kampanyaya destek olanlar çalışma kapsamında inceleme nesnesi olarak kabul edilmiş olup, bu da 24 yoruma tekabül etmektedir. Kampanya metninde Maden Kanunu³ üzerinden yapılmak istenen düzenlemeyle zeytinlik alanlarına müdahale edilebileceğini vurgulayan Şensal, yakın geçmişte yaşanmış bir ekolojik yıkım olan Akbelen Ormanını hatırlatarak aktivistlerin aynı konu ekseninde toplumsal hafızasına şu şekilde gönderme yapmaktadır: *Eğer bu teklif yasallaşırsa, başta Akbelen ormanı çevresi olmak üzere birçok zeytinlik "kamu yararı" bahanesiyle talana açılacak*". Toplumsal hareketlerde kamuoyuna ve ilgililere yönelik kullanılan dil hep "biz" dilidir (Melucci, 1985). Burada verilmek istenen mesaj, kamu otoritelerine "çoğulculuk" vurgusu olurken, kamuoyunun geneline ise vicdani bir sesleniştir. Öyle ki; biz diliyle ortak duygular yaratılmaya çalışılmakta ve ağın diğer ucunda yer alan kullanıcıları ve potansiyel grupları daha çabuk harekete geçirebilecek etki oluşturulmak istenmektedir. Öte yandan bu tarz ifadelerle bireyde sorumluluk duygusu da uyandırılarak, "ben de orada olmalıyım" düşüncesi yerleştirilmek istenmektedir. Buna göre, toplumsal hareketlerin genelinde hakim olan "biz" dilinin çalışmada incelenen bu kampanyada da kullanılan hâkim dil olduğu gerek kullanıcı yorumlarında gerekse de aşağıda Görsel 1'de sunulan kampanya başlığında açıkça görülmektedir.

2 2006 yılından beri zeytinleri korumak için mücadele eden Aydın Edremit Körfezi Zeytin Üreticileri Federasyonu Yönetim Kurulu üyesi ve Ayvalık Zeytin Üreticileri Derneği Başkanı Aydın Şensal, 10 Aralık 2022'de TBMM'ye getirilen "Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" ne karşı zeytin için adalet isteyenlerle birlikte TBMM önünde yaptığı açıklamada şunları dile getirmiştir. "Çıkarılmaya çalışılan bu yasa yüzünden bütün coğrafyamızın talan edileceğinin endişesiyle daha önce Danıştay tarafından sekiz kez anayasaya aykırı bulunarak reddedilen tasarıyı torba yasayla yürürlüğe sokmak istemek neden? Zeytin ağacının yaşadığı bölgeler insan yaşamı için de fazlasıyla uygun ve verimli topraklar olduğundan yapılaşmanın da verdiği zararlar ortadadır. 20 yıl önce 100 milyon olan ağaç sayımız 180 milyona varmışken, körfezimizde 40 bin ton üretimle, yaklaşık 200 milyon dolar gelir elde edebilecekken, doğan bebeğinizi ellerinizle boğuyor musunuz? Umuyoruz ve diliyoruz ki, daha öncekilerde olduğu gibi komisyonunuz bu hatadan vazgeçer ve bizlere Zeytin Ağaçlarımızı çocuklarımıza bırakma imkânı sağlanır." Bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere, çalışmada incelenen dijital aktivizmin, aslında "sokaktan sanala" devam eden uzun soluklu bir toplumsal hareket örneği olduğunu göstermektedir. (<https://bianet.org/haber/zeytinime-dokunma-diyen-600-bin-yurttaşın-imzası-meclis-te-271409> erişim tarihi: 01.12.2025).

3 TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilen "Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair" torba kanuna geçici maddeyle, zeytinlik sahalarda madencilik faaliyeti yapılabilmesine olanak tanınmıştır. Söz konusu düzenleme, zeytinliklerin taşınmasını ya da eşdeğer yeni bir zeytinlik kurulmasını öngörse de, çevre ve zeytincilik alanında ciddi endişelere sebep olmuştur. Ayrıca bu düzenlemeyle zeytinlik alanlarının kamulaştırma işlemleri de kolaylaştırılmıştır. Bu hüküm, 3573 sayılı Zeytinciliğin ıslahı... gibi geçmişten kalmış kanunlarla zeytinliklerin hukuki koruma zeminini zayıflatabileceği yönünde de kaygılara yol açmaktadır (*Maden Kanunu Maddesinin 11. Maddesi Kabul Edildi: "Zeytinlikler Kömür Uğruna Yok Edilecek", 2025*)

Görsel 1

Change.org Üzerinde Yürütülen Zeytinliklerin Korunmasına Yönelik Kampanya Sayfası

Söz konusu kampanyaya ilişkin sayfa görüntüsü Görsel 1’de sunulmuştur. Kampanya metninde, duygusal ve politik farkındalık güçlendirilmeye ve zeytinliklerin kültürel ve ekonomik değeri ön plana çıkarılarak, zeytinin bir geçim kaynağından çok daha fazlası olduğu vurgulanmaktadır. Bu yasa değişikliği sonucu madencilik faaliyetlerinin başlamasıyla çok daha ciddi ekolojik sorunlara yol açacağını Şensal şu şekilde belirtmektedir: *“...bu geçici kazancın sonunda geriye zehirlenmiş topraklar, kurumuş su kaynakları, yok olmuş ormanlar ve işsiz kalan binlerce çiftçi kalacak”*. Aynı zamanda Şensal, sadece Edremit Körfezi’nde yıllık zeytin üretiminin 7 milyar dolar değer yarattığını, bir maden projesinin ise 10 yılda sağlayacağı toplam kazancın 10 milyar dolar civarında olacağını belirterek ekolojik yıkımın yanında ekonomik kayıptan da bahsetmektedir⁴. Bu veriler kampanya metnindeki ekonomik ve kültürel vurgunun somut temellerini oluşturmaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Çalışmanın temel amacı, dijital aktivizm pratiklerini söylemler üzerinden incelemek ve bu bağlamda şu araştırma sorusuna yanıt aramaktadır: “Zeytinime Dokunma” kampanyası, dijital yurttaşlık pratiklerini ve toplumsal hareket anlayışını, Türkiye’deki çevre

odaklı dijital aktivizm bağlamında nasıl yeniden anlamlandırmaktadır?

Bu araştırma sorusu çerçevesinde, dijital kamusal alanda çevrimiçi aktivizmin işleyişini anlamak amacıyla çalışmada, Change.org platformunda başlatılan “Zeytinliklerimizi maden şirketlerine feda etmeyeceğiz #zeytinimedokunma” başlıklı dijital kampanyaya yapılan kullanıcı yorumları, nitel içerik analizinin bir türü olan betimleyici analiz yöntemiyle incelenmiştir.

Betimleyici analiz, nitel araştırmalarda verileri belirli bir çerçeve içinde sistematik olarak tanımlamaya, sınıflamaya ve yorumlamaya dayanan bir analiz türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu analiz türü, ham verilerden anlamlı bir yapı oluşturmak ve bulguları betimsel dille raporlaştırmayı içerir. Burada derinlemesine anlam çıkarma veya kuram oluşturmaktan çok incelenen olgunun özelliklerini ve kalıplarını tanımlamak esastır. Özellikle sınırlı sayıda nitel veri içeren çalışmalarda yorumların doğrudan kendi dil yapıları korunarak analiz edilmesi, bu çalışmada betimleyici analiz yönteminin tercih edilmesinde etkili olmuştur.

4 Burada zeytinin ülkemiz açısından konumunu belirtmekte fayda vardır. Türkiye, dünyada zeytin üretiminde dördüncü sırada yer almaktadır (Ülkelere Göre Dünya Zeytin Üretimi, t.y.). Dünya üretiminin yaklaşık %14’ünü Türkiye tek başına üretmektedir (Zeytin Raporu, t.y.).

Araştırmanın evrenini Change.org platformunda kamuya açık olarak yayımlanan ve “*zeytinliklerimizi maden şirketlerine feda etmeyeceğiz*” başlığıyla yürütülen çevrimiçi kampanyaya destek amacıyla yapılan tüm yorumlar oluşturmaktadır. Kampanyanın ulaştığı imza sayısının yüksek olmasına karşın, yorum yapan kullanıcı sayısının yalnızca 24’te kaldığı tespit edilmiştir. Bu durum, dijital aktivizmde yaygın olarak görülen katılım eşitsizliğini (imza atmanın düşük maliyetli katılım olması) yansıtmaktadır. Bu sınırlılığın farkında olarak çalışmanın amacı, nicel bir genelleme yapmak yerine kampanyanın taşıdığı anlamları ve katılımcıların duygusal/kültürel motivasyonlarını derinlemesine analiz etmektir. Bu amaçla, analizin niteliğini artırmak için kampanya metninin hemen altında yer alan toplam 24 yorumun tamamı çalışma örneklemini olarak belirlenmiştir. Bu seçim, sınırlı sayıda yorum içerse de, dijital yurttaşlık pratiklerinin altında yatan ana temaları ve sembolik anlamları ortaya çıkarma amacına hizmet etmektedir. Diğer taraftan, Change.org platformu ara yüzü, kampanyaya atılan imza ve yapılan yorumların kesin tarihini (gün, ay, yıl) sunmamaktadır. Yorumlar, “iki hafta önce, iki gün önce, iki ay önce” gibi muğlak ifadelerle yer almaktadır. Bu durum yorumların kronolojik analizine olanak tanımadığı için çalışmanın bir diğer önemli sınırlılığını oluşturmaktadır.

Kampanyaya yapılan yorumlar, nitel içerik analizinin bir türü olan betimleyici analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Bu analizde öncelikle yorumlar tek tek okunmuş ardından anlam birliği taşıyan ifadeler ve tekrar eden duygusal vurgular temelinde ortak temalar ve söylem biçimleri belirlenmiştir. Yapılan çözümlemeler aracılığıyla, dijital aktivizmin söylem düzeyinde nasıl kurulduğuna dair çıkarımlar yapılmıştır. Analiz bulguları, her alt başlık bir söylem grubunu temsil edecek şekilde kategorize edilmiş ve doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Bu bağlamda belirlenen temalar şu şekildedir: *doğaya ve zeytine simgesel değer atfetme, toprağın ve geleceğin kutsallığı, tarım kültürü ve gıda hakkı, ulusal değerler ve vatan, duygusal söylemler*. Bu temalar, dijital aktivizmin protestoyu kapsayan bir yaklaşım olmasından öte, katılımcıların kültürel ve duygusal aidiyetle protestoyu gerçekleştirdiğini göstermektedir. Dolayısıyla çevreye ilişkin kaygıların

kişisel ve kültürel kimliklerle iç içe geçmesi, dijital aktivizmin çok boyutlu yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Analiz edilen yorumlar itirazdan çok sembolik ve kültürel anlamlarla yüklü söylemler içermektedir.

Bulgular

Doğaya ve Zeytine Simgesel Değer Atfetme

Toplumsal hareketlerin değer yönelimi, genellikle kazanan bir düşünce ve inanç konusunda değerleri onarmak, korumak, tadil etmek ya da yaşatmak için yapılan kolektif bir girişim olarak tanımlanabilmektedir (Türkdoğan, 1997, s. 26). Kolektif girişim de kolektif etkileşimle biçimlenmektedir. Kolektif etkileşim, çok sayıda birey veya grubun ortak bir sosyal ortamda birbirine tepki vererek ve aktif katılım göstererek sergilediği davranışlardır. Kolektif davranışlar ise, bugün kitlesel protestolardan bireysel ya da küçük grupların direnişlerine kadar çeşitlilik göstermektedir. Özellikle de dijitalleşmeyle başlayan yeni toplumsal kültürde protestoların yeni formu internet ve uygulamalarında vücut bulmaktadır.

Söz konusu kampanyada, doğaya ve zeytine yönelik atfedilen değer içerikli yorumların büyük bölümünde zeytinin bir tarım ürünü olmasının yanında yaşam kaynağı, kültürel miras ve doğanın kutsal bir parçası olarak öne çıkarıldığı görülmektedir.

“Her bitki ve canlı gibi zeytin ağaçları doğanın bir parçasıdır ve doğadan koparılamaz.” (E. 2 hafta önce)

“Zeytinlerimiz her şeyimiz” (M. 1 ay önce)

“Zeytin ağaçları insanın yaşam kaynağıdır” (C. 1 ay önce)

Zeytinin metalaştırılmasına karşı çıkılan bir çevreci anlayışla oluşturulan bu yorumlar aynı zamanda zeytine varoluşsal anlam yükleyerek doğayı da özneleştirmektedir. Zeytin ekonomik bir değer olmanın ötesinde bir varlıktır. İnsanlık tarihi boyunca da zeytinin barış, bilgelik, bereket ve kutsallık gibi kavramlarla ilişkilendirildiği bilinmektedir. Bu

bağlamda zeytin, kültürel hafızada derin bir yere sahip olan bir simgedir. Bu nedenle yorumlarda olduğu gibi, “doğanın parçası” veya “yaşam kaynağı” olarak tanımlanması zeytinin ülkemiz insanının kültürel hafızasındaki köklü yerini yansıtmaktadır. Nitekim kampanyanın başlatıcısı Şensal da Change.org da yer alan kampanya metninde aynı konu ekseninde şu hususlara vurgu yapmaktadır: “Zeytinlikler sadece geçim kaynağımız değil, kültürümüz yaşamımızdır... Ölmez ağaç tehdit altında!”

Toprağın ve Geleceğin Kutsallığı

Çevreciler için doğanın her bir parçası yaşayan bir varlık olarak değerlendirilmekte ve kendi ekolojik dengesinde korunduğu zaman insan hayatının da korunmuş olacağı felsefesi güdülmektedir. Nitekim, zeytinliklerin yok edilmesi hem yaşamsal (ekonomik, kültürel) hem de çevre sorunudur. Bu bağlamda yapılan yorumlara bakıldığında, aktivistlerin bunu sadece bir “yok etme” olarak görmedikleri aynı zamanda bunu bir gelecek sorunu olarak da değerlendirdikleri dikkati çekmektedir. Bu noktada gelecek nesillerin yaşam hakkına bir tehdit olarak görülen zeytin ağaçlarının kesilme ihtimali, nesiller arası bir adaletsizlik temasını ortaya çıkarmaktadır. Zira “kimsenin arazisine, zeytinine istemediği halde el konulamaz, bu yasa dışı uygulamalara hep birlikte karşı çıkmalıyız” ifadesinde de anlaşılacağı üzere, yine anlamca kullanılan biz diliyle, kamuoyunun “geleceğine sahip çıkma” ve “vicdani sorumluluk” noktasında etkilenmeye çalışıldığı görülmektedir.

“Geleceğimizin teminatı zeytinime dokunma, bu bir katliamdır.” (S. 2 ay önce)

“Zeytinliklerimiz geleceğimizin teminatı yok olmasınlar” (A. 2 ay önce)

“Çocuklarımızın geleceği için, doğanın daha fazla ve usulsüzce tahrip edilmemesi için herkes sesini çıkarmak zorunda!” (G. 2 ay önce)

Yorumlardan da anlaşılacağı üzere, zeytin ağaçlarının yalnızca bu neslin mülkü olmadığı, gelecek nesillere bırakılması gereken bir miras olduğu düşünceleri çok net görülmektedir. “Çocuklarımızın geleceğini karartmaya kimsenin hakkı yoktur” ifadesi, kişisel

çıkarlar için bu tahribatların yapıldığı ve gelecek nesillerin yaşam kalitesinden çalmak anlamına gelmektedir. Nitekim toplumsal hareketlerin mesajlarında yer alan ve sergilenen mücadelenin kazanımının “bugüne değil yarınlara yönelik” olduğu vurgusunun burada da yer aldığı dikkati çekmektedir. Bakış açısı, çevresel adalet kavramının temel prensiplerinden biri olan nesiller arası eşitlik ilkesiyle doğrudan ilişkilidir. Bu ilkeye göre, bugünkü nesiller kaynakları tüketirken gelecek nesillerin de ihtiyaçlarını gözetmelidir. Yorumlarla katılımcılar, gelecek nesillerin hakkını da savunmakta ve karar alıcılara bu hakları hatırlatmaktadırlar. Bununla birlikte, zeytinliklere yönelik söz konusu olumsuz girişimlerin bir katliam olarak değerlendirilmesi, yine konuyu sadece çevre boyutundan çıkararak ahlaki ve vicdani bir temaya taşımaktadır. Bu kıyımın adeta doğaya, tarihe, yaşama karşı işlenmiş bir suç olarak görüldüğü söylenebilir.

Tarım Kültürü ve Gıda Hakkı

Zeytinliklerin maden alanları için kesilmesine yönelik tepki yorumlarında göze çarpan bir diğer husus, çevresel duyarlılığın ekonomi ve tarım boyutuyla ilişkilendirilmesidir. Gıda üretiminin maden yatırımlarına feda edilmemesi gerektiği sıklıkla vurgulanmıştır.

“Zeytin insan sağlığı için madenden daha kıymetli ve önemli...Karnımızı madenle doyuracak değiliz, sağlığımızı madenle sağlayacak değiliz...bir sürü gıdanın yerlisini kaybettik ortalık ithal kaynıyor” (F. 4 hafta önce)

“Gıda her şeyden önce gelir, zeytinliklerimizi daha güzel ve işlevsel yerler haline getirebiliriz.” (H. 2 ay önce)

“Toprağın üstü altından daha değerlidir” (S. 1 ay önce)

Bu yorumlarda da zeytin ağaçlarının somut ve yaşamsal değere sahip olduğu, zeytin alanlarının yok edilmesinin ülkenin gıda güvenliğine ve tarım gücüne yönelik tehdit olarak algılandığı anlaşılmaktadır. Aynı şekilde, zeytinliklerin maden sahalarına feda edilmesinin, hali hazırda ithal ürünlere bağımlı

hale gelen gıda sektörünü daha da zayıflatacağına dikkat çekildiği de anlaşılmaktadır. Diğer taraftan zeytinin insan sağlığı için önemi madenle karşılaştırılarak madencilik potansiyel riskleri de düşündürülmektedir⁵. Bu başlıklar temelinde ekonomik kazanç uğruna insan sağlığının hiçe sayılması ve doğal besin kaynaklarından vazgeçilmesi yönünde bir çevreci direniş söz konusudur. Özellikle, “toprağın altı üstünden değerlidir” ifadesi, doğal kaynakların yaşam için önceliğini öne çıkarmaktadır. Nitekim, toprağın üstünde tarım, orman, zeytinlik gibi canlı yaşamı besleyen ekosistemler olduğu göz önüne alınırsa, bunlar yer altı madenlerden daha kıymetli görülmektedir. Çünkü doğrudan insanın temel ihtiyaçlarına hizmet etmektedir. Diğer taraftan, altın ve madenler tükenebilir ancak toprağın üzerindeki bu ekosistemler doğru şekilde kullanılırsa kendini yenileyebilir ve nesiller boyu yaşamı destekleyebilir. Aslında bu ifade, çevre hareketlerinin de sık sık kullandığı “yaşam alanıma dokunma” şeklindeki sloganlarında da ifade edilen madencilik faaliyetleri karşısında yaşam hakkını, doğal kaynakları ve ekosistemin bütünlüğünü savunma biçimidir.

Ulusal Değerler ve Vatan

Katılımcıların zeytinliklerin korunması ve tahribatının önlenmesine yönelik dile getirdikleri tepkilerin çevresel bir direniş ulusal bir mesele olması üzerinden de yönettikleri görülmektedir. Bu bağlamda kullandıkları argümanların vatanseverlik ve kutsal vatan söylemleriyle şekillendiği görülmektedir. Adeta bir vatanseverlik görevi olarak dile getirilen yorumlar, kampanyayı çevresel bir direnişin ötesine taşımaktadır.

“Bu ülke bizim, topraklarımızı vermeyeceğiz, talana müsaade yok” (A. 1 hafta önce)

“Ülkemin toprakları zehirlenmesin, zeytinliklerimize dokunulmasın” (H. 2 ay önce)

Zeytin ağaçlarını yok etmeye yönelik girişimlerin

rant uğruna yapıldığı ve yabancı sermayeye çıkar sağlayan vatan toprağı olarak görülmesinin ulusal kimliğe ve egemenliğe yönelik bir tehdit olarak algılandığını göstermektedir. Hem dış güçlere hem de iç dinamiklere karşı yürütülen bir vatan savunması metaforunun söz konusu olduğu söylemlerde “dış güçlerin atıklarını yedirecekler bize” ifadesi bu mücadeleyi ekolojik bir tepki olmaktan çıkarır, ekonomik bağımsızlık ve ulusal toprak bütünlüğüne bir saldırı algısına dönüştürür. “Altından daha değerli olan ve gelecek nesiller dahil şu an bizim için de paha biçilemez değere sahip ve kıymette olan zeytinliklerimizi yok etmeyelim” ifadesinde de görüldüğü gibi doğal kaynakların ekolojik ve toplumsal değeri, yer altı madenlerinden elde edilecek kazancın ötesinde görülmektedir.

Bu başlık altında vatanseverlik söylemleri ile şekillenen her ifadenin hareketi geniş tabana yayma ve direnişe milli duygular üzerinden bir derinlik kazandırma amacı taşıdığı söylenebilir. Böylece zeytinliklerin korunması başlangıçta sadece ağaçların kesilmesini engellemek için başlayan küçük bir adım gibi görülse de zamanla toprağa, tarihe ve geleceğe sahip çıkmanın bir ifadesine dönüşmektedir.

Duygusal Söylemler

Çalışmada dikkat çeken bir diğer güçlü tema, zeytinliklerin katılımcılar tarafından insanın bedensel ve duygusal bir uzantısı olarak görülmesidir. Zeytin ağaçlarıyla kurulan bu ilişkinin aynı zamanda doğayla da kurulduğu, buraya yönelik her türlü tehdidin doğrudan bedene ve duyguya yönelmiş bir saldırı gibi algılandığı söylenebilir. Katılımcı yorumlarından bazıları bu bağı şöyle ifade etmektedir:

“Ağaçlar kesilince nefesim kesiliyor gibi hissediyorum” (H. 3 hafta önce)

“Çocuklarımızın geleceğini karartmaya kimsenin hakkı yoktur” (P. 1 ay önce)

Bu ifadelerle katılımcılar, zeytinin yaşadığı toprağı,

5 Zeytinde bulunan oleik asit, kötü kolesterolü düşürürken, kalp damar sağlığını desteklemektedir. Polifenoller ve E vitamini ise hücre hasarını önleyerek yaşlanma sürecini yavaşlatır ve bazı kanser türlerine karşı koruyucu etki sağlar. Ayrıca zeytin tüketimi, bağışıklık sistemini güçlendirmekte, sinir hücrelerini korumaktadır (Visoli, F.; Galli, C., 2002).

altındaki madenin tüm ekonomik değerinden üstün tutmakta, bu da doğayla kurulan etik ve duygusal bağın ifadesi olmaktadır. Ağaçların kesilmesiyle nefesinin kesildiğini ifade eden yorumda ise, katılımcının doğrudan fiziki olarak etkilendiği görülmektedir. Öyle ki, zeytin ya da diğerleri fark etmeksizin ağaçların yok edilmesiyle bireyin nefes alamaması arasında kurulan ilişki sembolik değil bunun çok ötesinde fizikseldir. Bu ifadeyle katılımcı, fiziksel bir ölüm tehdidi ya da hayati işlevin sona ermesi gibi varoluşsal bir kırılmayı işaret etmektedir. Ekolojik benlik kavramına göre de birey doğayı kendi parçası gibi görmektedir. Buna göre doğaya yönelik saldırılar, bireyin öz benliğine saldırı olarak deneyimlenmektedir (Naess, 1989). Bu ifade aynı zamanda kültürel bir metafor zincirinin de bir parçasıdır. Türkiye’de sıkça kullanılan “ormanlar yanınca ciğerlerimiz yanıyor” ifadesi, aynı duygusal yapıya sahiptir. Katılımcı, ormanı ekolojik bir unsur olmanın ötesinde insan bedeninin yaşamsal organlarından biri olarak da görmektedir.

Yine daha önceki başlıklarda da örneklendirildiği üzere zeytinin doğrudan yaşamla özdeşleştirildiği “zeytin ağaçları insanın yaşam kaynağıdır” gibi ifadeler, zeytini yaşamın devamlılığını sağlayan vazgeçilmez bir unsur olarak konumlayarak, bireylerin ekolojik benlik algısı ile toplumsal kültürel hafızadaki yerini birleştirmektedir.

Sonuç

Dijital kamusal alanın günümüzde bilgiyi dolaşıma sokan bir mecra olmasının çok ötesine geçtiği bir gerçektir. Vatandaşların birçok toplumsal meselede olduğu gibi çevreye yönelik tehditler söz konusu olduğunda da ortak bir duyarlılıkla kendini ifade etme ve görüş bildirme imkânı bulduğu bir alan haline gelmiştir. Bu bağlamda dijital kamusal alan, bilginin pasif şekilde aktarıldığı bir kanal olmanın ötesinde kolektif eylemlerin ve toplumsal hareketlerin şekillendiği bir mecra evrilmiştir. Bu alanda ortak bir kimlik çerçevesinde çözüm arama, talep etme, karar vericiyi etkileme gibi dijital yurttaşlık pratikleri günümüz demokrasilerinde yeni bir sivil katılım biçimine işaret etmektedir. Bu süreç bireylere, geleneksel siyasetin dışında, ortak değerler etrafında bir araya gelerek toplumsal değişim için seslerini duyurma ve kolektif etki yaratma imkânı sunmaktadır.

Bu kolektif etkinin önemli örneklerinden biri olarak bu çalışmada, dijital platformda yürütülen çevreye dayanan toplumsal hareketler ve dijital yurttaşlık pratikleri incelenmiştir. Çalışmada inceleme nesnesi olarak seçilen Change.org platformu dijital kamusal alan örneği olarak ele alınmıştır. Bu kapsamda platformda yer alan en yüksek imza sayısına sahip “Zeytinliklerimizi maden şirketlerine feda etmeyeceğiz #zeytinimedokunma” isimli çevre hareketi betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar, bu kampanya özelinde dijital aktivizmin bir tıkla bir imza atma davranışının yanı sıra, çok faktörlü bir direniş modeli olduğunu göstermektedir. Öyle ki kampanya, çevre duyarlılığı etrafında örgütlenen toplumsal tepkiyle birlikte zeytinliklere yönelik tehditlerin de bireylerin duygu ve düşünce dünyalarında nasıl karşılık bulunduğunu anlamak adına önemlidir. Katılımcıların yorumları incelendiğinde, zeytinle kurulan ilişkinin ekonomik düzeyde kalmadığı, kültürel miras, toplumsal hafıza, ulusal değerler gibi bağlar üzerinden derin anlamlarla inşa edildiği görülmektedir. Bu söylemler, Habermas’ın “kamusal alan” yaklaşımıyla da örtüşecek biçimde, yurttaşların ortak meseleleri tartıştığı ve kolektif eyleme çağrı yaptığı dijital bir alan yaratmaktadır (Habermas, 1999).

Bu bağlamda çalışmanın kuramsal çerçevesinde de üzerinde durulan slaktivizm ve kiktivizm gibi kavramlara rağmen, çalışmada ele alınan örnekte katılımcıların duygusal, etik ve yaşamsal motivasyonlarla harekete geçtikleri görülmektedir. Kampanyaya yapılan yorumlar dijital yurttaşlığın e-hizmetlere erişimle tanımlanamayacağını, çevrimiçi duyarlılık, vatandaş sorumluluğu ve kamusal alana katılım pratiği olarak şekillendiğini göstermektedir.

Nitel çözümleme üzerinden ulaşılan bulgularda yeni toplumsal hareketler teorisinin öngördüğü gibi, mücadelenin odak noktasının ekonomik kaygılardan ziyade, değerler, ekoloji ve kültürel miras gibi post-materyalist öğelere kaydığını göstermektedir. Bu noktada, dijital aktivizmin yeni toplumsal hareketlerle kurduğu ilişki de aşikârdır. Çünkü çevrimiçi eylemlerin taşıdığı güçlü sembolik değer ve etki sayesinde yeni toplumsal hareketlerle doğrudan ilişki kurmaktadır. Zeytin ağaçları da bu mücadelenin

merkezinde yer alan güçlü bir sembol olarak öne çıkmaktadır. Yorumlardan da görüldüğü gibi zeytine bir tarım ürünü olduğu kadar vatan toprağı, gelecek nesillerin mirası ve yaşamın kutsal kaynağı gibi derin anlamlar yüklenmiştir. Bu yönüyle Change.org gibi platformlar, temsiliyet ve dönüşüm talebinin taşıyıcısı olarak kamusal bilincin şekillendiği yeni alanı işaret etmektedir. Sonuç olarak “#zeytinimedokunma” kampanyası, çevre sorunları karşısında, kültürel ve duygusal söylemlerin birleşimiyle “biz” duygusunu harekete geçirerek yeni bir kolektif kimliğin oluşumunu gözler önüne sermektedir.

Bu sonuçla çalışma, dijital aktivizm literatürüne iki temel özgün katkı sunmaktadır. Bunlardan ilki, zeytin gibi kültürel olarak kodlanmış yerel bir sembolün, sembolik anlamlandırma süreçleri aracılığıyla dağınık dijital kitleleri, ortak bir kolektif kimlik etrafında birleştirmedeki merkezi rolünü ortaya koymasındır. Bu bulgu, dijital yurttaşlık pratiklerinin derin duygusal ve kültürel temellere de dayandığını vurgulamaktadır. Bir diğer katkı ise yeni toplumsal hareketler değerlerinin (ekoloji, miras vb.) dijital platformlar aracılığıyla nasıl mobilize olduğunu göstermiş, çevrimiçi eylemlerin taşıdığı güçlü sembolik değer ve etki sayesinde yeni toplumsal hareketlerin dijitalleşen toplumsal alandaki varlığını ve etkilerini kanıtlamıştır. Dipnotta da dikkat çekildiği üzere aslında bu hareket, sanalın sokağa devamı şeklinde süren, bu anlamda da günümüz toplumsal hareketlerinin dönüşümünü de örnekleyen bir özgünlüktedir.

Çalışmada ele alınan konu ve ulaşılan bulgular ışığında, dijital aktivizm araçlarının ve platformlarının çeşitlenen ekolojik krizlere adaptasyonu ve bu araçların çevreye dair politika yapım süreçlerindeki uzun vadeli dönüştürücü potansiyelinin ampirik olarak incelenmesi, takip eden akademik çalışmaların temel odak noktası olmalıdır. Aynı zamanda dijital katılımın demokratikleştirici etkisinin sürekliliği, aktivist ağların platform çeşitliliği ve bu bağlamda sosyal değişim aracı olarak artan rolünün daha derinlemesine anlaşılabilmesi, alan yazınına katkı sunacak çalışmalar için önemlidir.

Kaynakça

- Bennett, L., & Segerberg, A. (2012). The logic of connective action. *Information, Communication & Society*, 15(5), 739-768. <http://dx.doi.org/10.1080/1369118X.2012.670661>
- Castells, M. (2004). *Enformasyon çağı: Ekonomi, toplum ve kültür: Kimliğin gücü* (Cilt. 2). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Castells, M. (2008). *Kimliğin gücü, enformasyon çağı, ekonomi, toplum ve kültür*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Castells, M. (2015). *Networks of outrage and hope social movements in the internet age*. Polity Press.
- Change.org. (2025, Temmuz 10). aktivist. [fackts.com](https://activistfacts.com/facts.com). <https://activistfacts.com/organizations/530-change-dot-org/>
- Choi, M. (2016). A concept analysis of digital citizenship for democratic citizenship education in the internet age. *Theory & Research in Social Education*, 44(4), 565-607.
- Çoban, S. (2009). Yeni toplumsal hareketler ve iktidar sorunu. B. Çoban (Der.), *Küreselleşme, direniş, ütopya: Yeni toplumsal hareketler-küreselleşme çağında toplumsal muhalefet*. Kalkedon Yayınları.
- Earl, J., & Kimport, K. (2011). *Digitally enabled social change: Activism in the internet age*. The MIT Press.
- George, J., & Leidner, D. (2019). From clicktivism to hacktivism: Understanding digital activism. *Information and Organization*. 29(3), 1-63. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.16347.82726>
- Giddens, A. (2020). *Sosyoloji*. Ayraç Yayınları.
- Gürel, E. & Nazlı, A. (2019), Dijital aktivizm: Change.org kampanyaları üzerine bir analiz, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(4), 187-206

- Habermas, J. (1991). The structural transformation of the public sphere: An inquiry into a category of bourgeois society. MIT Press.
- Habermas, J. (1999). *Kamusal alanın yapısal dönüşümü*. İletişim Yayınları.
- Habermas, J., Lennox, S., & Lennox, F. (1974). The public sphere: An encyclopedia article. *New German Critique*, 3, 49-55.
- Işık, G. (2015). *Sanaldan sokağa toplumsal hareketler*. Nobel Yayın.
- Işık, G. (2018). Sanaldan Sokağa "Kudüs Filistin'in başkentidir ve öyle kalmalı" hareketi. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 5(13), 157-172.
- Jaeger, B. (2021). Digital citizenship – A Review of the academic literature. *Zeitschrift fur Public Policy, Recht und Management*. 14. 1-19, <https://doi.org/10.3224/dms.v14i1.09>
- Joyce, M. (2010). Digital activism decoded. *The New Mechanics of Change*. IDEBATE Press.
- Karpf, D. (2010). Online political mobilization from the advocacy group's perspective: Looking beyond clicktivism. *Policy & Internet*, 2(4), 1-35. <https://doi.org/DOI:%252010.2202/1944-2866.1098>
- Kishore, E., Myers, M., & Sundaram, D. (2025). Digital activism or anti-activism: investigating the dynamics of social movements on social media. *Pasific Asia Conference on Information Systems (PACIS)*, 1-17.
- Lee, Y.H., & Hsieh, G. (2013). Does slacktivism hurt activism?: The effects of moral balancing and consistency in online activism. *Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems*. <https://doi.org/10.1145/2470654.2470770>
- Maden Kanunu maddesinin 11. maddesi kabul edildi: "Zeytinlikler kömür ugruna yok edilecek". (2025, Temmuz 18). iklimhaber.org.
- Melucci, A. (1985). The symbolic challenge of contemporary movements. *Social Movements*, 52(4), 789-816.
- Morozov, E. (2011). *The net delusion: The dark side of internet freedom*. Public Affairs.
- Naess, A. (1989). *Ecology, community and lifestyle: Outline of an ecosophy*. Cambridge University Press.
- Olson, M. (1971). *The logic of collective action: Public goods and the theory of groups, second printing with new preface and appendix*. Harvard University Press.
- Özbek, M. (2004). Kamusal alanın sınırları. M. Özbek (Ed.), *Kamusal alan içinde* (ss. 19-89). Hil.
- Schafer, M. (2015). Digital public sphere. In. *The International Encyclopedia of Political Communication* (ss. 322-328). Wiley.
- Tilly, C. (2004). *Social movements, 1768-2004. Paradigm*. <https://voidnetwork.gr/wp-content/uploads/2016/09/Social-Movements-1768-2004-by-Charles-Tilly.pdf>
- Tufekci, Z. (2017). *Twitter and tear gas: The power and fragility of networked protest*. Yale University Press.
- Tuna, P., & Türkölmez, O. (2023). Yeni toplumsal hareketler ve dijital aktivizm. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 4(2), 211-240. <https://doi.org/10.58658/kaypod.1314396>
- Turhan, D.G. (2017). Dijital aktivizm. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26, 26-44.
- Türkdoğan, O. (1997). *Sosyal hareketler sosyolojisi*. Birleşik Yayıncılık.
- Ülkelere Göre Dünya Zeytin Üretimi. (t.y.). atlasbig. Erişim tarihi 15 Temmuz 2025, gönderen <https://atlasbig.com.tr/dunya-zeytin-uretimi>

Visoli, F., & Galli, C. (2002). Biological properties of olive oil phytochemicals. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 42(3), 209-221.

Yanık, A., & Batu, M. (2019). Yeni medyada aktivizm hareketleri üzerine zengin medya kısır aktivizm tartışmaları. *Connectist: Istanbul University Journal of Communication Sciences*, 56, 179-208. <https://doi.org/10.26650/CONNECTIST2019-0011>

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları.

Yücel, Y. (2020), Etkili politik katılım yolu mu, bireysel tatmin mi? Change.org üzerinden çevrimiçi imza kampanyalarına katılım davranışlarının incelenmesi, *İlef Dergisi*. 7(2), 351-383. <https://doi.org/1024955/ilef.826068>.

Zeytin Raporu. (t.y.). uib.org.

"Zeytinime Dokunma" Diyen 600 bin yurttaşın imzası Meclis'te (2022, Aralık 12), Bianet.org

Extended Abstract

Environmental social movements in Türkiye are becoming increasingly visible, particularly in the context of protecting local habitats. These movements are primarily shaped by the defense of ecologically critical areas—such as agricultural lands, forests, coasts, and water resources—against industrial projects.

In recent years, the digital public sphere has served as a platform that enhances the visibility of these movements and facilitates mobilization of support. Among the examples of digital activism for environmental issues, the "Don't Touch My Olive Tree" campaign, hosted on Change.org, is particularly noteworthy. This campaign was launched in opposition to a proposed amendment to the Mining Law that would permit mining activities in olive grove areas. The campaign's text emphasizes the critical importance of olive groves not only for agricultural production but also for cultural heritage, ecological balance, and the sustainability of the local economy.

This study conducts a descriptive analysis of the supportive comments posted in response to the campaign. The population of the study consists of publicly available comments on the campaign page on Change.org, while the sample comprises 24 commenters who left comments among the 25,356 supporters of the campaign at the time the study was completed. Descriptive analysis, a form of qualitative content analysis, was utilized in the study. The comments were examined based on expressions carrying a unity of meaning; recurring themes were identified and supported by direct quotations from commenters under these themes. This method was preferred due to the low number of comments, favoring an understanding of the discursive intensity over a strictly categorical analysis.

Based on the analysis, five main themes emerged: 1) attribution of symbolic value to nature and olive trees, 2) the sanctity of the land and the future, 3) agricultural culture and the right to food, 4) national values and homeland discourse, and 5) emotional discourses.

The first theme, recognizing symbolic value to nature and olive trees, reflects the perception of the olive tree not merely as an economic product but as a source of life, an element of cultural identity, and a sacred part of nature. Statements such as "Olive trees are the source of human life" or "Our olive trees are everything to us" show that nature is positioned as a part of the individual's identity, which can also be linked to the concept of the ecological self.

The second theme, the sanctity of the land and the future, is reflected in statements such as "For the future of our children, everyone must raise their voice to stop the unlawful destruction of nature!" These expressions reveal that the economic gain from mining activities is considered worthless compared to agricultural production and ecosystem health. The preservation of clean, fertile, and livable lands for future generations is defined as an ethical responsibility by the commenters.

The third theme, agricultural culture and the right to food, reflects the economic value of olives and their

place in nutrition. The phrase “We are not going to feed ourselves with mines” indicates that agricultural production is a fundamental right for food sovereignty and public health, extending beyond mere economic gain. The comments indirectly emphasize Turkey’s leading position in global olive production and the strategic significance of olives and olive oil for both domestic consumption and export.

The fourth theme, national values and homeland discourse, demonstrates that the environmental struggle is positioned as a national duty. Statements such as “Let the lands of my country not be poisoned” or “This country is ours, we will not give up our lands” link the ecological defense to discourses of national independence and territorial integrity. This indicates that environmental movements function not only as an ecological issue but also as a form of political and cultural resistance.

The fifth theme, emotional discourses, draws attention with its intense use of metaphors. The phrase “I feel like I can’t breathe when trees are cut down” reflects a world of meaning that equates nature with the vital organs of the human body, similar to the common Turkish metaphor “when forests burn, our lungs burn.” Such expressions highlight that environmental harm is experienced as a threat to personal existence.

When the findings of the research are evaluated within the framework of new social movements theory, it is evident that environment-based digital activism does not merely react to local ecological problems; it also constructs a discourse around cultural identity, collective memory, and symbolic values. These discourses, in alignment with Habermas’s public sphere approach, create a digital space where citizens can discuss common issues and call for collective action. Furthermore, as Castells emphasizes, these movements not only voice demands but also allow commenters to construct their own identities through discourse.

In conclusion, the “Don’t Touch My Olive Tree” campaign serves as an example where digital activism in response to environmental issues is shaped at

the intersection of emotional, cultural, and political discourses. The findings of the study demonstrate that the digital public sphere is a powerful tool for mobilizing environment-based social movements and that environmental advocacy is perceived not only as an ecological issue but also as a cultural and national one. These findings highlight the need for future research to employ digital discourse analysis to more thoroughly examine the social meaning of environmental movements and their role in the construction of collective identity.

Yazar Bilgileri

Author details

*(Sorumlu Yazar Corresponding Author) Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İletişim Fakültesi, esra.serdar@hbv.edu.tr, Orcid: 0000-0003-2909-4832

Destekleyen Kurum/Kuruluşlar

Supporting-Sponsor Institutions or Organizations:

Herhangi bir kurum/kuruluştan destek alınmamıştır. **None**

Çıkar Çatışması

Conflict of Interest

Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. **None**

Kaynak Göstermek İçin

To Cite This Article

Serdar Tekeli, E. (2026). Dijital kamusal alanda çevre odaklı dijital aktivizm: Change.org kampanyaları üzerinden betimleyici bir analiz. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (72). 202- 218. <https://doi.org/10.47998/ikad.1766505>